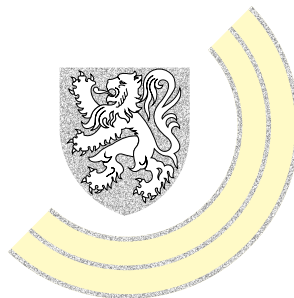

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

26 oktober 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW,
WERKGELEGENHEID EN TOERISME

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming en tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de evaluatie van het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB)

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Donderdag 26 oktober 2000

VOORZITTER : De heer André-Emiel Bogaert

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.14 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming en tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de evaluatie van het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB)

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Holemans tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming en tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de evaluatie van het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB).

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, in de commissie voor Bestuurlijke Vernieuwing is al enkele keren gediscussieerd over de hervorming van de administratie. Dat gebeurde onder meer naar aanleiding van de nota van Leuven van de Vlaamse regering.

Telkens opnieuw staat de plaats van de VOI's en de verzelfstandigde organisaties die het beleid moeten uitvoeren ter discussie. We zijn van mening dat we het primaat van de politiek moeten versterken. Daarbij komt ook de rol van het parlement ter sprake, bijvoorbeeld als we spreken over de aard van de beheersovereenkomsten die we met die verzelfstandigde organisaties moeten afsluiten. Ik ben een voorstander van die verzelfstandiging en autonomie, maar daartegenover moet transparantie staan, zodat het parlement zijn rol kan vervullen.

Op het vlak van wetenschaps- en technologiebeleid is de VITO hier op bezoek geweest om haar strategische nota voor te leggen. Ook het IMEC en het IWT hebben dat gedaan. Het VIB heeft dat tijdens deze zittingsperiode echter nog niet gedaan. Nochtans is die instelling een van de interessantste. Ze houdt er een bijzondere manier van werken op na. Het is een instituut zonder muren : negen laboratoria die in de schoot van de universiteiten werken worden structureel gefinancierd. Volgens de beheersovereenkomst voor de periode 1996-2000 moet het VIB deze laboratoria evalueren. Dat is ook gebeurd. Die evaluatie is volledig intern gebeurd. Mensen uit de wetenschappelijke wereld spreken me daarover aan.

Verder stel ik vast dat het jaarverslag van het VIB, in tegenstelling tot dat van het IWT waarin veel informatie zit, eerder een promotiefolder dan een degelijk informatief document is. In de pers vindt men soms kritische geluiden terug over het VIB. Als parlementslid heb ik het moeilijk om die kritiek goed te beoordelen, en dat is geen gezonde situatie.

De Vlaamse regering heeft beslist het VIB te laten doorlichten. Dat is ook al met andere instellingen gebeurd. Naar verluidt zou die doorlichting eind 2000 worden afgerond. Op basis van die evaluatie kan men dan een nieuwe beheersovereenkomst uitwerken. Dit is een belangrijke aangelegenheid. Het gaat om een belangrijk instituut voor het technologiebeleid. Zijn jaarlijkse dotatie bedraagt meer dan 1 miljard frank.

Gezien het belang van dat instituut, zijn bijzondere aard en de persberichten waarvan we hopen dat ze niet juist zijn, wil ik de minister vragen om het evaluatierapport in alle openheid in de commissie te bespreken. Een goed debat daarover zal de commissie helpen een positieve rol te spelen bij de uitwerking van een nieuwe beheersovereenkomst. Ik stel deze vraag niet uit wantrouwen, maar het par-

Holemans

lement moet zich over de werking van dergelijke belangrijke instituten buigen.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, in april 1995 stelde minister-president Van den Brande aan de Vlaamse regering voor om het Vlaams Interuniversitair Instituut voor de Biotechnologie – VIB – op te richten. Er werd een beheersovereenkomst met het VIB afgesloten voor het aanvangsjaar 1995 en voor de daaropvolgende vijf jaar. Deze beheersovereenkomst beschrijft onder meer de doelstellingen, opdrachten, structuur en de financiering van het instituut. In de loop van dit jaar werd de werking van het VIB grondig doorgelicht, in uitvoering van de beslissing van de Vlaamse regering van 18 februari 2000.

De organisatie en coördinatie van de evaluatie van het VIB werd door de regering in handen gelegd van de administratie voor Wetenschap en Innovatie. Een stuurgroep volgt de doorlichting op. Deze stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de Vlaamse ministers Dewael, Van Mechelen, Vanderpoorten, Dua en Vogels, van de administratie voor Wetenschap en Innovatie, van het IWT en van de Inspectie van Financiën. De verslagen van de vergaderingen van deze stuurgroep staan ter beschikking van de beleidsuitvoerders. Ik kom daarop nog terug. Voor de doorlichting zelf werden vanaf 1999 een consultantsbureau en onafhankelijke experts ingeschakeld.

Hoe ver staan we vandaag met de evaluatie ? Eerstdaags, en uiterlijk volgende week, zal het consultantsbureau Arthur D. Little – of ADL – zijn rapport over VIB inleveren. ADL heeft een analyse gemaakt van de algemene werking van het VIB en van hoe de beheersovereenkomst is uitgevoerd. ADL heeft tevens een reeks aanbevelingen geformuleerd om de toekomstige werking van het VIB te verbeteren. Tussen 13 en 15 september 2000 bracht een panel van externe experts een bezoek aan het VIB. Het panel was zeer gevarieerd van samenstelling, met experts uit de bedrijfswereld, universiteiten, onderzoeksinstellingen en internationale organisaties. Die experts hebben grote biotechnologische expertise inzake onderzoek, management, technologietransfers of de maatschappelijke en ecologische impact ervan. Hun visie op de werking van het VIB is in een rapport neergeschreven.

Samengevat komen de consultant en het panel van experts tot de volgende bevindingen. Ten eerste : het huidige VIB-concept moet worden gehandhaafd. Het concept sluit aan bij de belangrijke nieuwe ontwikkelingen van biotechnologie. Biotechnologie wordt in de wereld gezien als het kennisdomein waarin investeringen belangrijk zijn voor verdere economische ontwikkeling. Ook andere overheden – Frankrijk, Duitsland, Nederland en de VS – hebben belangrijke acties ondernomen om biotechnologie te versterken. Ten tweede : de huidige interuniversitaire infrastructuur is het meest productieve en best handhaafbare segment van de kennisinfrastructuur van Vlaanderen. De universitaire verankering is belangrijk voor de snelle en gerichte opbouw van kritische massa en de ontwikkeling van jong talent. Centrale instellingen voor valorisatie bieden de mogelijkheid hoogkwalitatieve biotechnologische diensten aan te bieden. Ten derde : de keuze voor voornamelijk hoogkwalitatief basisonderzoek is op lange termijn de beste keuze voor de biotechnologische sector. Ten vierde : de werking en realisaties van het VIB-management worden sterk gewaardeerd. Dat zijn de sterke kanten.

Er zijn een aantal voorstellen die moeten leiden tot wat operationele aanpassingen worden genoemd. Ten eerste : de regel om twee van de bestaande negen departementen in competitie te plaatsen, is contraproductief. Die moet worden gewijzigd. Volgens de regeling kunnen na vijf jaar twee onderzoeksgroepen worden vervangen door twee nieuwe. Men is van oordeel dat dit niet aangewezen is. Ten tweede : wetenschappelijke evaluatie mag niet op het niveau van het departement gebeuren, maar wel op groepsniveau. Ten derde : er wordt best een institutionele wetenschappelijke adviesraad opgericht, die de departementen overstijgt. Ten vierde : de activiteiten van de valorisatiecel moeten worden uitgebreid. Eventueel moet die cel worden geleid door een technology transfer board. Daarover zullen we het de komende maanden nog hebben, als we de efficiëntie van de valorisatie van de onderzoeksresultaten van het IMEC zullen bekijken.

Ten vijfde : de Vlaamse industrie moet proactief worden benaderd, bijvoorbeeld met de hulp van een industrieel platform. Dit sluit aan bij onze inspanningen ten voordele van de interfacediensten voor de universiteiten, die de band met de Vlaamse industrie moeten versterken. Ten zesde : er moet nog meer aandacht worden besteed aan de vorming van vorsers. Ten zevende : de relatie met de universiteiten moet worden verbeterd, onder meer door het eigendomsrecht op octrooien kritisch te

Van Mechelen

evalueren. Dat eigendomsrecht is een heikel punt, dat vooral door universitaire middens wordt aangekaart. Ten achtste : de taken uit het maatschappelijke luik zijn belangrijk, maar men moet ze heroriënteren. Ten negende : de financiering van projectmatig onderzoek is geen opdracht van het VIB. Ten slotte : de samenstelling en opdracht van de raad van bestuur moet worden geëvalueerd.

De vraagsteller heeft vooral aandacht voor de beoordeling van de interne evaluatie van de VIB-departementen. Zoals in mijn nota aan de Vlaamse regering van 28 februari is beschreven, heeft het VIB conform de beheersovereenkomst de opdracht gekregen om in de loop van 1999 een interne evaluatie te organiseren van de werkkraft van de verschillende VIB-departementen. Het VIB maakte in oktober 1999 de resultaten van deze interne evaluatie over aan minister Van Mechelen, de voogdijminister van het VIB. Deze evaluatie bestond uit een evaluatie door wetenschappelijke adviesraden – een panel per departement – en uit een kwantitatieve – onder meer bibliometrische – analyse van outputgegevens van de departementen.

De resultaten van de visitaties van de wetenschappelijke raden werden onderzocht door het panel van experts dat werd ingeschakeld voor de globale evaluatie. Enerzijds was ADL actief ; anderzijds werd het panel van experts ingeschakeld voor de evaluatie van het bibliometrisch onderzoek van het VIB. In dat panel zaten internationaal hoog aangeschreven professoren. De experts oordeelden dat deze door het VIB georganiseerde evaluatie op een competente en transparante wijze is gebeurd. Vertegenwoordigers van het IWT hebben de visitaties van de wetenschappelijke raden bij de VIB-departementen bijgewoond. Zoals de Vlaamse regering dat had opgedragen, heeft het IWT over zijn bevindingen aan de stuurgroep gerapporteerd.

Waar wringt het schoentje ? Ik heb het dan over datgene wat nogal wat commotie in het wereldje van de biotechnologie heeft veroorzaakt. De kwantitatieve analyse werd voorgelegd aan drie buitenlandse scientometrics-experts. Ze formuleerden kritiek op de gehanteerde methodologie. De belangrijkste problemen vloeien voort uit het feit dat het VIB een multidimensionele analyse te direct en ongenueanceerd heeft gereduceerd tot een eendimensionele rangschikking. De opmerkingen van de experts werden voorgelegd aan het VIB, die deze kritiek erkent en voorstelt dat de experts in nieuwe analyses de gegrondheid van hun opmerkingen aantonen.

Ik heb de brief van het VIB meegebracht : 'Hoewel de raad van bestuur overtuigd is dat de uiteindelijke rangschikking van de departementen in klassen en het uiteindelijk daarop gesteund advies zeker verdedigbaar zijn, meent de raad dat aan de bemerkings van deze specialisten grote aandacht moet geschonken worden, zeker opdat de kwaliteit van VIB niet ter discussie zou worden gesteld en de indruk vermeden wordt dat VIB de evaluatie binnenkamers wilt houden.' Eigenlijk zegt de raad van bestuur dat alles goed is gedaan, en dat het onderzoek de test van de controle zal doorstaan. De raad wil echter niet dat naar aanleiding van de opmerkingen de competentie en de transparantie van de werking van de instelling in gevaar komen. Daarom aanvaardt de raad van bestuur een nazicht : 'Daarom meent de raad van bestuur dat het zinvol zou zijn dat aan de drie geraadpleegde specialisten alle informatie ter beschikking gesteld zou worden waarop de evaluatie van het VIB gesteund was – met andere woorden de volledige databank van publicaties en citaties – en dat zij door de stuurgroep zou uitgenodigd worden.' De raad van bestuur stelt dus dat ze van dat nazicht geen schrik heeft.

Hoe moet het nu verder ? Vooraleer een nieuwe beheersovereenkomst met VIB kan worden afgesloten, moeten nog diverse stappen worden ondernomen. Ik deel uw mening : de verlenging van zo een belangrijke beheersovereenkomst voor vijf jaar, die verder reikt dan deze zittingsperiode, en betrekking heeft op een budget van 1,035 miljard frank voor 2000, moet met de grootst mogelijke zorgvuldigheid worden uitgewerkt. Volgens ons moeten er vier stappen worden gezet. Ten eerste : de kwantitatieve outputgegevens van het VIB moeten door de externe experts verder worden geanalyseerd. De kritische opmerkingen van de externe experts over de kwantitatieve analyse van de output van de VIB-departementen moeten nader worden onderzocht. Zoals het VIB zelf suggereert, is het aangewezen om de drie experts, aangevuld met de heer Henk Moed van het Centrum voor Wetenschappelijke en Technologische Studiën van de Universiteit van Leiden dat de basisdata toeleverde aan het VIB, te betrekken bij deze analyse.

Er zal een opdracht worden uitgeschreven. De experts worden uitgenodigd voor de bespreking van de bijkomende resultaten. Belangrijkste doel van de bijkomende analyses is de uitwerking van een methodologie voor de kwantitatieve evaluatie die door alle betrokken partijen wordt erkend als wetenschappelijk correct en die in de toekomst zonder problemen voor kwantitatieve evaluaties kan worden gebruikt. Dat onderdeel moet tegen eind

Van Mechelen

2000 worden afgerond. Dit alles klinkt misschien wat technisch, maar het is niet zonder belang, want het gaat over de verdeling van de middelen. Het budget van het VIB wordt, na aftrek van de overhead- en transferkosten, verdeeld over de negen onderzoeksgroepen. Hier wordt dus de strijd geleverd. In de eerste evaluatie bleek de output van de onderzoeksgroep van professor Vanbroekhoven van de universiteit van Antwerpen zeer groot, hoewel haar budget eerder klein was. Deze onderzoeksgroep eist nu meer middelen. Daarover kan geen beslissing worden genomen zonder volledige zekerheid over de kwalitatieve evaluatie. Zo niet, gaat het niet zo grote academische wereldje op zijn grondvesten beven.

Ten tweede : er komt een oproep van het IWT tot kandidaten voor de selectie van nieuwe departementen van het VIB. In februari 2000 nam de Vlaamse regering reeds de beslissing om acht van de negen VIB-departementen te behouden. Enkel het departement dat door de wetenschappelijke raad 'goed' was beoordeeld – de andere departementen scoorden 'zeer goed' of 'uitstekend' – en op het vlak van technologietransfer geen enkel resultaat kon voorleggen, wordt niet behouden. Normalerwijze moesten er twee departementen worden afgestoten. De voor- en derdelaatste in de rangschikking stonden ongeveer op hetzelfde niveau. We moesten er dus één of drie uitgooien. In dit geval was het logisch om er slechts eentje te elimineren.

Zodra de globale evaluatie van het VIB is afgesloten, zal het IWT onderzoeksgroepen die wensen deel te nemen aan de VIB-werkzaamheden, oproepen zich kandidaat te stellen. Ook het weerhouden VIB-departement komt hiervoor in aanmerking. Er moet nog bepaald worden welk budget de nieuw toetredende groepen krijgen. Dat budget is minstens zo groot als het budget van het uitgetreden VIB-departement en het kan nog toenemen dankzij eventueel vrijgekomen middelen door interne verschuivingen binnen het VIB, en dankzij eventuele bijkomende budgettaire middelen in het kader van de begroting voor 2002. De selectie van de nieuwe onderzoeksgroep moet tegen midden 2001 – liefst voor het zomerreces – zijn afgerond.

Ten derde : het VIB moet een gemotiveerd voorstel voorleggen over de manier waarop het in de periode 2002-2005 de beschikbare middelen wenst te alloceren per departement. Het VIB zal daarvoor steunen op de resultaten van de interne en externe kwantitatieve en kwalitatieve analyses. Ten slotte :

de aanbevelingen voor de verbetering van de werking van het VIB moeten in de nieuwe overeenkomst worden verwerkt. Deze maatregelen vereisen de nodige tijd. In het belang van de continuïteit van het wetenschappelijk onderzoek zal aan de Vlaamse regering worden voorgesteld de huidige beheersovereenkomst met een jaar te verlengen. De samenstelling van de departementen en de omvang van dotatie blijft dezelfde als in 2000. Het is de bedoeling dat we tegen midden volgend jaar dit dossier verwerkt hebben. In het najaar kan dan gewerkt worden aan een nieuwe overeenkomst die in 2002 van kracht moet worden.

Er is gevraagd om het rapport van de doorlichting ter beschikking te stellen. Ik wil die vraag aan de voorzitter voorleggen. Ik heb daar echter twee bedenkingen bij. In het verleden is dat nog nooit gebeurd. Als we bijvoorbeeld de doorlichting van het IMEC van 2001 hier op tafel zullen leggen, dan creëren we enorme problemen. Alle leden van de stuurgroep die het rapport hebben ingekeken, waren verplicht om de clausule te ondertekenen waarin is afgesproken dat de informatie en kennis ten individuen titel ter beschikking is gesteld, en vertrouwelijk blijft. Ik wil nagaan in welke mate we een samenvatting van het onderzoek kunnen meedelen. U mag echter niet vergeten dat dit heel gevoelige informatie bevat, onder meer over onderzoeksgroepen en professoren. Het is niet gebruikelijk om dat te openbaren. Maar vanzelfsprekend onderwerp ik dit voorstel aan de wijsheid van het parlement, dat daarover een beslissing moet nemen.

We hebben hier de gewoonte de VITO, het IMEC en het IWT te horen. Eigenlijk zou het ook normaal zijn om hier het VIB te vragen verslag uit te brengen over hun jaarverslag. Dat is dan misschien een goede gelegenheid om uw kritische vragen te stellen over de misschien wat pamflettaire stijl van het jaarverslag. Wat dit betreft, sluit ik me dus aan bij uw voorstel.

Deze doorlichting gebeurt ernstig, en de administratie voor Wetenschap en Innovatie levert goed werk, onder de coördinatie van mevrouw Lories. Er wordt op veel expertise een beroep gedaan. We moeten dat koesteren, zij het op een kritische manier.

De voorzitter : Is het juist dat het eerste deel van de audit al is overhandigd, en dat het eindrapport voor 1 november wordt verwacht ?

Minister Dirk Van Mechelen : Inderdaad.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik dank de minister voor zijn uitvoerige uiteenzetting. Ik heb hier onder meer vernomen dat de drie internationale experts bedenkingen hebben bij de interne evaluatie. Ik kan begrijpen dat men niet alle gegevens uit een evaluatierapport publiek maakt. Toch heb ik de indruk dat men in dat verband dikwijls te veel schroom heeft. In Nederland worden de evaluaties van de universitaire laboratoria publiek gemaakt en openlijk besproken. Zo een aanpak zou ons vooruithelpen. Ik ga akkoord dat er vertrouwelijke gegevens bestaan, maar ik kan moeilijk tevreden zijn met een antwoord waarin wordt gesteld dat we de vertegenwoordigers van het VIB zullen uitnodigen, zodat we de kans krijgen om hen enkele vragen voor te leggen.

Ik blijf met vragen zitten. U citeerde hier uit een brief van de raad van bestuur. Daarin worden allerlei maatregelen voorgesteld, in het belang van de transparante werking van het VIB. De grote conclusie is wel dat alles intern wordt afgehandeld.

Minister Dirk Van Mechelen : De raad van bestuur schrijft dat ze van mening is dat goed werk is geleverd. De opmerkingen van de drie experts hebben betrekking op de methodologie van het bibliometrisch onderzoek. Het VIB benadrukt dat het de eerste keer is dat dit soort van evaluatie gebeurt, en dat iedereen er alle belang bij heeft dat de methodologie van dat bibliometrisch onderzoek boven elke verdenking staat. Daarom wordt de databank overhandigd aan de drie experts, die worden bijgestaan door professor Moed. De beheersovereenkomst schrijft overigens voor dat er een interne evaluatie gebeurt, maar dat die evaluatie door experts wordt gecontroleerd. Met behulp van die experts willen we de aanpak bijschaven. Daarbij staat een vraag centraal : is de rangorde van de negen departementen goed ? Volgens de raad van bestuur zal een bijsturing van de criteria toch tot dezelfde rangorde leiden. Wel, laten we de experts de kans geven om de proef op de som te nemen.

De heer Dirk Holemans : Het is een goede zaak dat de externe experts hun werk kunnen voortzetten. Ook hun werk zal evenwel uitmonden in een vertrouwelijk rapport. Misschien ben ik als jong parlementslid te nieuwsgierig, maar ik blijf op mijn honger zitten. Als parlementslid heb ik onvoldoende mogelijkheden om de werking van die instelling te volgen. Ik deel u in alle eerlijkheid mee dat mensen – met inbegrip van mensen van het VIB zelf – me laten weten dat er met de interne evaluatie zaken zijn gebeurd die niet kunnen.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik zal u de namen bezorgen van de drie professoren die de screening doen. Ik weet dat dit wetenschappers van formaat zijn. Ik maak me sterk dat het resultaat van hun werk mijn vertrouwen zal krijgen.

De heer Dirk Holemans : Met de kwantitatieve, bibliometrische evaluatie zijn we op de goede weg. Ik noem de dingen echter bij naam, en zoals men het bijna letterlijk in de kranten kan lezen : de interne-evaluatiecriteria zijn door de raad van bestuur zelf gewijzigd. Ik heb daar vragen bij, en stel vast dat het parlement blijkbaar niet de mogelijkheid heeft om dat te verifiëren. Ik blijf daarmee zitten.

Minister Dirk Van Mechelen : Deze onderzoeksinstelling krijgt een budget ter beschikking. U beslist over de omvang van het budget. Als u morgen beslist om biotechnologie in Vlaanderen niet meer te steunen, dan zult u mijn begroting niet goedkeuren. Zoals dat voor alle andere instellingen het geval is, wordt er een beheersovereenkomst afgesloten tussen de Vlaamse regering en het VIB. Dit behoort tot de opdrachten van de uitvoerende macht. In die beheersovereenkomsten zijn controlemechanismen ingebouwd, zoals de vijfjaarlijkse evaluatie.

Wij hebben dat in eer en geweten zo ernstig mogelijk aangepakt. Ik laat me daarvoor bijstaan door het IWT, de administratie voor Wetenschap en Innovatie en de Inspectie van Financiën. Het zou kunnen dat het mangelt op het vlak van de interne competentie. Ik sluit dat niet uit, maar daarnaast zijn er ook visitatiecommissies en een commissie van experts. Als u van oordeel bent dat dit niet volstaat, dan moet u dat hier maar zo zeggen.

De heer Dirk Holemans : We mogen het debat niet op deze manier voeren. Er worden grote inspanningen geleverd om de werking optimaal te organiseren. Het is ook een goede zaak dat externe experts worden ingeschakeld. Ik blijf me afvragen welke middelen het parlement heeft om een gestoffeerde discussie te voeren over de werking van zo een instituut. Dat is zeker van belang, want er worden signalen uitgezonden dat er zaken gebeuren die niet door de beugel kunnen.

Minister Dirk Van Mechelen : Kunt u zeer concreet zeggen wat u bedoelt ? We begeven ons op glad ijs. Zegt u dat er signalen zijn die erop wijzen dat daar wordt gesjoemeld, dat men vals speelt, dat er onwetenschappelijk werk wordt afgeleverd ? Ik til zwaar aan dat soort van zaken. Welke signalen staan u toe om de minister te zeggen dat het parlement hierover moet worden geïnformeerd ?

De heer Dirk Holemans : Ik zal heel concreet zijn. Bij het begin van de interne evaluatie zijn een aantal criteria ter beoordeling van de departementen afgesproken. De raad van bestuur zou deze criteria in de loop van de evaluatie zelf hebben gewijzigd.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik wil daarop ook concreet antwoorden. Ik vind dat u het recht hebt te weten welke evaluatiecriteria de raad van bestuur heeft opgesteld. Ik zal deze criteria schriftelijk aan de voorzitter van deze commissie meedelen. Ik zal ook uitdrukkelijk de vraag stellen of het juist is dat men een aantal criteria in de loop van het evaluatieproces heeft gewijzigd, en waarom dat is gebeurd. Ik vind dat ik de plicht heb u alle informatie mee te delen die betrekking heeft op de methodologie van de evaluatie. Onderzoekresultaten zijn echter interne gegevens, die volgens mij hier niet thuishoren.

De heer Dirk Holemans : De vertrouwelijke aard van sommige gegevens moet worden gerespecteerd ; ik begrijp dat er concurrentie heerst. Ik zou zeer tevreden zijn als u het VIB die vragen wilt voorleggen.

Minister Dirk Van Mechelen : Dat zal ik doen.

De voorzitter : Ik denk dat dit een belangrijke discussie is. Er zou een evaluatie moeten gebeuren van de instellingen en organisaties die vanuit het parlement zijn ontstaan. Hoe verhoudt het parlement zich ten opzichte van deze organisaties ? Meestal beperkt deze verhouding zich tot een jaarlijks beleefdheidsbezoek. Veel parlementairen vragen zich af welke impact ze nog hebben. Ze voelen zich afhankelijk van de goodwill van de uitvoerende macht om er iets over te weten te komen.

Het gaat om beursgenoteerde ondernemingen.

Minister Dirk Van Mechelen : Het gaat hier om iets totaal anders. Een beursgenoteerde vereniging heeft niets te maken met een wetenschappelijke instelling.

De voorzitter : Het gaat hier om de confidentialiteitsclausules. De leden van een parlementaire commissie mogen er toch hun bedenkingen over formuleren.

De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Gelieve mij te verontschuldigen dat ik hier niet vroeger aanwezig was, maar de overlapping van de commissies speelt me parten. Ik treed de minister voor een groot ge-

deelte bij. Van zodra de criteria zijn vastgelegd, wordt de meting en de doorlichting van die criteria een zeer technische aangelegenheid. De kwaliteit van de experts die deze metingen uitvoeren moet wel worden gegarandeerd. De opdracht houdt een bepaalde vorm van confidentialiteit in, maar het geheel van de metingen en de doorlichtingsrapporten kan moeilijk ter beschikking worden gesteld. Een appreciatie is ook moeilijk zonder het overzicht van alle rapporten, en met slechts enkele rapporten ter beschikking wordt een oordeel erg fragmentair.

De instelling zou zelf over een klachtenprocedure moeten beschikken. Indien zij van oordeel is dat de experts niet correct werken, moet een klacht mogelijk zijn, maar wel op een juiste manier geformuleerd. De minister moet dan nagaan of bepaalde audits al dan niet correct zijn verlopen.

De raad van bestuur van het VIB gaat bij het opstellen van de criteria niet uit van het juiste uitgangspunt. Dit heeft niets te maken met het al dan niet correct meten van de criteria. Het gaat erom wat de correcte criteria zijn. We moeten ons niet in de plaats stellen van hooggeschoolde personen, maar de parlementsleden moeten zich wel over dat punt bekommeren. De vooropgestelde criteria moesten de meest performante groepen binnen het VIB naar voren brengen die zich zo min mogelijk toeleggen op het vormen van researchpersoneel. Deze criteria werden door een aantal mensen in de raad van bestuur zeer hardnekkig verdedigd.

Op die manier bepaalt men bij voorbaat het type research dat zo performant mogelijk een bepaalde prestatie releveert. Als de criteria bijvoorbeeld bepalen welke de output is van een instelling, gedeeld door het aantal betrokken onderzoekers, lijkt dit op het eerste gezicht een goede rendementsmeting. Op lange termijn betekent dit dat de instelling die het ontwikkelen van deze research vooropstelt en jonge onderzoekers een kans wil geven om door te groeien en zo wil zorgen voor de continuïtet van de topresearch in die branche, dom handelt. Elke jonge onderzoeker die moet worden opgeleid, levert immers op zich weinig output, alhoewel de instelling zelf wel een grote output heeft.

Minister Dirk Van Mechelen : Er is afgesproken dat wij deze bijsturing zullen doorvoeren.

De heer Robert Voorhamme : Daarom heeft het zin te praten over de keuzes die de raad van bestuur impliciet maakt. Het is niet nodig een toponderzoeker te zijn op het vlak van de biotechnologie om een oordeel te kunnen vellen over het type en

Voorhamme

de verantwoording van de criteria. Er wordt een maatschappelijke keuze gemaakt en deze keuze is nooit waarde vrij. De parlementsleden moeten zich hierover uitspreken.

Ik steun de minister in zijn voornemen om ons deze criteria en de bijstellingen die werden doorgevoerd mee te delen. Het zou goed zijn om met de mensen van het VIB zelf van gedachten te kunnen wisselen en een en ander uit te klaren.

Minister Dirk Van Mechelen : Dat was het voorstel, maar het veronderstelt een grondige voorbereiding door het parlement. Zo niet zijn het commissies die in één richting werken, zoals we er al te veel hebben gehad.

Dit heeft ook te maken met het debat in Leuven. Het is een VZW met een beheersovereenkomst, onder leiding van een raad van bestuur. Die raad van bestuur is aangesteld door de Vlaamse regering. Er is dus een delegatie van bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De beheersovereenkomst regelt de verhoudingen tussen de twee partners. Tijdens het debat in Leuven was de vraag hoever dat gaat, en of er niet een aantal puur operationele instellingen opnieuw door ons moeten worden binnengehaald. Het is niet onverstandig om er eens over na te denken hoe het verder moet met onze wetenschappelijke instellingen, en hoever we gaan met ons lastenkohier en met vrijheden.

Er zijn twee uitersten. De enen functioneren schitterend, zoals bijvoorbeeld IMEC. We kunnen die dan ook rustig verder laten functioneren. Bij anderen, zoals de VITO, is er veel werk aan de winkel. De VITO moet weer op poten gezet worden als een echte wetenschappelijke onderzoeksinstelling die een meerwaarde creëert voor de ontwikkeling van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

Het VIB is de jongste telg in de rij en heeft de voorbije jaren al heel wat output gerealiseerd. Daar ligt echter de aard van het onderzoek gevoelig. Het zou verkeerd zijn die twee aspecten met elkaar te vermengen. Het waardedebat veroorzaakt niet zozeer problemen bij het VITO en bij IMEC. Iedereen is het erover eens dat meer snelheid en capaciteit bij de productie van chips een hogere output opleveren. Over het VIB moet er echter een heel ander inhoudelijk debat gevoerd worden.

We kunnen via de beheersovereenkomst richting geven. Het debat daarover hoort hier thuis. Dat

staat echter los van het vrijgeven van de screening van de evaluatie.

De heer Dirk Holemans : Er zijn waardedebatten op twee niveaus. Het ene gaat over de maatschappelijke appreciatie van bepaalde wetenschappelijke ontwikkelingen. De heer Voorhamme had een ander debat voor ogen, namelijk dat over de doelstellingen ten aanzien waarvan zo'n labo wordt geëvalueerd. Hoe belangrijk vinden we een evenwicht tussen het bekomen van octrooien en het investeren in de opleiding van mensen om meer knowhow in huis te halen? Vinden we een beleid naar Amerikaans model, het opkopen van de beste pole stocks in de wereld, een goed beleid?

Minister Dirk Van Mechelen : Ik heb in mijn antwoord al een aantal operationele aanpassingen geciteerd, die in de beheersovereenkomst zullen worden opgenomen, en die deels tegemoet zullen komen aan uw opmerking.

Gevulgariseerd komt uw opinie bijna neer op de punten die de wielrenners meebrengen om te beslissen welke ploeg aan de start mag komen in de klassiekers. Het duurt natuurlijk veel langer om publicaties te maken met jonge mensen in de ploeg, dan met geroutineerden met een eigen wetenschappelijke staf. Daarom wordt voorgesteld de wetenschappelijke evaluatie anders te benaderen. Als de voorkeur uitgaat naar wit, dan komen degenen die een gele trui aan hebben er toch beter voor dan degenen die een bruine aan hebben.

Een tweede zaak is de vraag welke richting we geven aan het onderzoek. Daarvoor bepleit ik de grootst mogelijke vrijheid van het wetenschappelijk onderzoek, zonder naïef te zijn.

Een derde zaak is de transfer van technologie. Het gaat niet om het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, maar om technologische innovatie. Er moet dus wel degelijk een output zijn. We ondersteunen geen loutere onderzoeksgroepen. Dat is het pijnpunt in de evaluatie. Iedereen zoekt mechanismen om zijn onderzoeksgroep te blijven financieren.

De voorzitter : Het is niet onbelangrijk dat we deze criteria onder ogen krijgen, of ze nu en cours de route werden gewijzigd of niet. We opteren voor een gedachtewisseling, en eventueel een bespreking van het jaarverslag. Het secretariaat kan daar de nodige stappen voor ondernemen.

De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil even terugkomen op de algemene informatie van zulke instellingen aan het parlement. We kunnen natuurlijk de raad van bestuur uitnodigen. Die zal dan een definitieve houding aannemen en zich voorbereiden op een presentatie van de mooiste realisaties. Dat levert echter geen stof op waarop we kritisch kunnen ingaan.

De minister zegt dat de conclusies van de evaluatie niet onze zaak zijn, en dat ze geheim zijn. We vragen geen details, maar als er in de werking van de organisaties duidelijke anomalieën zijn, en als de regering een audit beveelt over de hoofden van de raad van bestuur heen, dan moeten we ook weten wat daar de resultaten van zijn. We moeten kunnen vaststellen of de werking moet veranderen. Dat staat los van het inhoudelijke aspect.

Minister Dirk Van Mechelen : De vraag is waar de grens ligt. We kunnen ook iets op gang brengen dat erin resulteert dat ze er niet meer zijn. Als minister moet ik u daar voor waarschuwen.

De voorzitter : We moeten de kerk in het midden houden. Het mag geen beleefdheidsbezoekje worden, maar anderzijds zijn we ook geen onderzoekscommissie.

Minister Dirk Van Mechelen : Het zal afhangen van de kwaliteit van de vragen. De beheersovereenkomst met de VRT bijvoorbeeld wordt jaarlijks in de commissie voor Media gescreend. Als daar geen vragen worden gesteld, blijft het inderdaad beperkt tot de show van de heer De Graeve. Maar als we weten waarover het gaat, komen we vanzelf wel tot de kern van de zaak. Het komt er voor de commissie op aan te weten wat ze moet vragen.

Het hangt dus van de commissie zelf af, niet van de minister.

De heer Jacques Laverge : Uiteraard moeten we het voorbereiden, maar we moeten toch de noodzakelijke informatie krijgen ?

Minister Dirk Van Mechelen : U zult het inderdaad moeten voorbereiden, en het parlement beslist er zelf over hoe dat moet gebeuren.

De heer Jacques Laverge : U zegt dat niemand zich vragen stelt over IMEC, maar dat is destijds wel degelijk gebeurd. IMEC is vandaag een pareltje, maar vroeger werden er in de commissie kritische vragen over gesteld. We kunnen ook een positieve bijdrage leveren. Het is immers allerm minst de bedoeling deze instellingen te fnuiken. Wel moeten we ervoor zorgen dat de middelen die de gemeenschap verstrekt, op een optimale manier worden gebruikt.

Minister Dirk Van Mechelen : We zijn het daar in feite over eens. Ik heb gezegd dat u hen kunt uitnodigen naar de commissie, en dat u zelf de delegatie kunt bepalen. Als u het jaarverslag onvoldoende gestoffeerd vindt, kan het ministerie bijkomende informatie verstrekken. Maar dat is nog iets anders dan het op tafel leggen van de rapporten van de experts. Die bescherm ik omdat we confidentialiteitsclausules hebben ondertekend. Het is mijn taak om bij dat standpunt te blijven.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.10 uur.*
